

Obsah

Z posudku recenzenta	V
----------------------------	---

Úvod	VII
------------	-----

Seznam použitých zkratk	XI
-------------------------------	----

ČÁST I.

Vnější ekonomické vztahy Evropské unie

– kategorie a právní základ	1
-----------------------------------	---

1. Vnější ekonomické vztahy jako kategorie: stručné obecné expoé

a jeho aplikace na pípád EU	3
-----------------------------------	---

1.1 Podstata a formy vnějších ekonomických vztahů	3
---	---

1.1.1 Světová ekonomika: subjekty a vztahy	3
--	---

1.1.2 Formy vnějších ekonomických vztahů	4
--	---

1.2 Funkce vnějších ekonomických vztahů	6
---	---

1.2.1 Transformační funkce	6
----------------------------------	---

1.2.2 Transmisní funkce	7
-------------------------------	---

1.2.3 Funkce ekonomie času	7
----------------------------------	---

1.3 Charakteristiky vnějších ekonomických vztahů	8
--	---

1.3.1 Otevřenost ekonomiky: míra, tvar a efektivnost	8
--	---

1.3.2 Faktory ovlivňující stupeň otevřenosti	10
--	----

1.4 Evropská unie jako subjekt světové ekonomiky	12
--	----

1.4.1 Ekonomický rozměr a ekonomická vyspělost Evropské unie: přednosti a slabiny světového hospodářského makroregionu	12
--	----

1.4.2 Obchod – klíčový stimul ekonomické dynamiky: EU jako světová obchodní velmoc	14
---	----

1.4.3 Implikace vnitřního trhu EU pro třetí země	24
--	----

1.4.4 Evropská unie jako kapitálová a měnová velmoc a politický fenomén	27
--	----

2. Mezinárodně právní subjektivita Evropských společenství	37
--	----

2.1 Mezinárodně právní subjektivita:	
--------------------------------------	--

Evropská společenství versus Evropská unie	37
--	----

2.1.1 Evropská unie jako organizace sui generis	37
---	----

2.1.2 Mezinárodně právní subjektivita Evropských společenství	38
--	----

2.1.3 Mezinárodně právní subjektivita Evropské unie	40
---	----

2.2 Obsah mezinárodně právní subjektivity ES	42
--	----

2.2.1	Právo diplomacie a legace	42
2.2.2	Zaručení výsad a imunit	45
2.2.3	Mezinárodně právní odpovědnost	46
2.2.4	Právo na přijetí jednostranných opatření	46
2.3	Vnější dohody jako projev mezinárodně právní subjektivity	
	Evropských společenství	47
2.3.1	Základní charakteristika vnějších dohod	
	Evropských společenství	47
2.3.2	Postup při uzavírání vnějších dohod	50
3.	Právní stránka vnějších vztahů Evropské unie	55
3.1	Pojem, cíle, prameny práva a správa vnějších vztahů	55
3.1.1	Pojem vnějších vztahů EU	55
3.1.2	Cíle vnějších vztahů EU	56
3.1.3	Správa vnějších vztahů EU	56
3.1.4	Prameny práva vnějších vztahů EU	59
3.2	Elementy vnějších ekonomických vztahů EU dle Smlouvy o ES	59
3.2.1	Přehled prvků vnějších ekonomických vztahů EU	59
3.2.2	Společná obchodní politika	60
3.2.3	Politika v oblasti rozvojové spolupráce	70
3.2.4	Politika v oblasti hospodářské, finanční a technologické spolupráce se třetími zeměmi	75
3.2.5	Asociační politika	76
3.2.6	Kooperační politika ES	81
3.2.7	Vnější aspekty sektorových politik	83
3.3	Elementy vnějších ekonomických vztahů EU dle ostatních ustanovení Smlouvy o EU	83
3.3.1	Přijímání nových členských států do EU	83
3.3.2	Společná zahraniční a bezpečnostní politika	85

ČÁST II.

Vnější ekonomické vztahy Evropské unie

vůči vyspělým ekonomikám	93
--------------------------	----

4.	Evropská unie – Evropské sdružení volného obchodu	95
4.1	ESVO – specifický partner EU	95
4.1.1	Počátky evropské integrace a vznik ESVO	95
4.1.2	Základní charakteristika ESVO	96
4.2	Vývoj vztahů Evropských společenství a zemí ESVO	99
4.2.1	První etapa: 1960–1973	100
4.2.2	Druhá etapa: 1973–1989	104
4.2.3	Třetí etapa: 1989–1995	108
4.3	Evropský hospodářský prostor	112
4.3.1	Dohoda o EHP	112

4.3.2	Podstata EHP	121
4.4	K dosaženým výsledkům spolupráce EU a ESVO	123
4.4.1	Úspěch spolupráce v rámci EHP	123
4.4.2	Problematická místa spolupráce EU – ESVO	125
4.4.3	Vaduzská konference	126
4.4.4	Posílení členské základny EHP	127
4.5	Kvantifikace obchodních a kapitálových vztahů	127
4.5.1	Obchod zbožím	127
4.5.2	Obchod službami	132
4.5.3	Kapitálové vztahy	133
4.6	Vývoj vztahů do budoucna	135
5.	Evropská unie – Spojené státy americké a Kanada	139
5.1	Vztahy EU a USA	139
5.1.1	EU a USA – dvě centra světové ekonomiky	139
5.1.2	Transatlantické vztahy v období studené války	141
5.1.3	Mechanismus (právní základ) transatlantických vztahů v nových globálních podmínkách 90. let	152
5.1.4	K dosaženým výsledkům vzájemné spolupráce	157
5.1.5	Kvantifikace obchodních a kapitálových vztahů	164
5.1.6	Problémy ve vzájemných vztazích v 90. letech	172
5.1.7	Vývoj vztahů do budoucna	182
5.2	Vztahy EU a Kanady	186
5.2.1	Kanada – partner EU: hlavní specifika a historické aspekty spolupráce	186
5.2.2	Právní základy současných vztahů	190
5.2.3	K dosaženým výsledkům v oblasti zahraniční a bezpečnostní spolupráce	198
5.2.4	Kvantifikace obchodních a kapitálových vztahů	200
5.2.5	Problémy ve vzájemných vztazích	207
5.2.6	Vývoj vztahů do budoucna	210
5.3	TAFTA – idea bez budoucnosti?	212
5.3.1	Transatlantické vztahy v polovině 90. let – Transatlantická zóna volného obchodu	212
5.3.2	Současnost transatlantických vztahů – Nový transatlantický trh	215
5.3.3	Budoucnost transatlantických vztahů – „nová“ TAFTA	216
6.	Evropská unie – Japonsko	219
6.1	Japonsko – partner EU: hlavní specifika a historické aspekty vzájemných vztahů	219
6.1.1	Japonsko – další centrum světové ekonomiky a partner Evropské unie	219
6.1.2	Historické aspekty vztahů EU a Japonska	221

6.2	Právní základy vzájemných vztahů	226
6.2.1	Společné prohlášení o vztazích mezi ES a Japonskem	227
6.2.2	Dekáda evropsko-japonské spolupráce na počátku 21. století a Akční plán pro spolupráci EU a Japonska	229
6.2.3	Sektorové dohody	230
6.3	K dosaženým výsledkům vzájemné spolupráce	231
6.3.1	Obchodní spolupráce	232
6.3.2	Ekonomická (sektorová) spolupráce	234
6.3.3	Politická spolupráce	236
6.3.4	Spolupráce v dalších oblastech	237
6.4	Kvantifikace obchodních a kapitálových vztahů	238
6.4.1	Obchod zbožím	238
6.4.2	Obchod službami	242
6.4.3	Kapitálové pohyby mezi EU a Japonskem	242
6.5	Podstata a příčiny přetrvávajících problémů s přístupem na japonský trh	244
6.6	Vývoj vztahů do budoucna	245
7.	Evropská unie – Austrálie a Nový Zéland	247
7.1	Austrálie a Nový Zéland – partneři EU: hlavní specifika a historické aspekty spolupráce	247
7.1.1	Hlavní specifika Austrálie a Nového Zélandu jako partnerů EU	247
7.1.2	Historické aspekty spolupráce	249
7.2	Právní základy současných vztahů EU – Austrálie, Nový Zéland	252
7.2.1	Společné prohlášení o vztazích mezi Austrálií a EU	252
7.2.2	Společné prohlášení o vztazích mezi EU a Novým Zélandem	254
7.2.3	Sektorové dohody	256
7.3	Dosažené výsledky vzájemné spolupráce	258
7.3.1	Ekonomická spolupráce	258
7.3.2	Spolupráce v oblasti vědy a technologií	260
7.3.3	Politická dimenze spolupráce	261
7.4	Kvantifikace obchodních a kapitálových vztahů mezi EU a Austrálií a Novým Zélandem	261
7.4.1	Obchod zbožím	261
7.4.2	Obchod službami	266
7.4.3	Kapitálové vztahy	266
7.5	Problémy ve vzájemných vztazích	268
7.5.1	Společná zemědělská politika EU	268
7.5.2	Ostatní problematické oblasti	269
7.6	Vývoj vztahů do budoucna	270

ČÁST III.

Vnější ekonomické vztahy Evropské unie

vůči rozvojovým zemím 273

8. Evropská unie – Afrika, Karibik a Tichomoří 275

8.1 Základní charakteristika afrických, karibských
a tichomořských států 275

8.1.1 Obecná charakteristika 275

8.1.2 Regionální specifika 277

8.2 Nárys vztahů evropských a zámořských zemí do zformování
skupiny AKT 283

8.2.1 Konstituční asociace 283

8.2.2 První generace čistých asociačních dohod
– zformování AKT 284

8.3 Dohody (Úmluvy) z Lomé 286

8.3.1 Obecná charakteristika 286

8.3.2 Lomé I 291

8.3.3 Lomé II 293

8.3.4 Lomé III 294

8.3.5 Lomé IV 294

8.3.6 Revize Lomé IV 298

8.3.7 Zvláštní případ – Jižní Afrika 301

8.3.8 Východiska směřující ke změně podstaty vzájemných
vztahů ES a AKT 305

8.4 Nová etapa ve vzájemných vztazích – Dohoda o partnerství 308

8.4.1 Obecná charakteristika 308

8.4.2 Obsah Dohody o partnerství 311

8.4.3 Nařízení Rady EU „Vše kromě zbraní“ 319

8.5 Kvantifikace vzájemných vztahů 320

8.5.1 Obchodní vztahy 320

8.5.2 Rozvojová spolupráce 328

8.6 Perspektivy vzájemných vztahů EU – AKT 331

8.6.1 Současné problémy 331

8.6.2 Dohody o ekonomickém partnerství 332

9. Evropská unie – Středomoří 337

9.1 Základní charakteristika zemí Středomoří 337

9.1.1 Geograficko-politická a ekonomická specifika 337

9.1.2 Regionální integrace 342

9.1.3 Oboustranně preferovaní partneři 343

9.2 Nástin vývoje vztahů EHS/ES se středomořskými státy
do roku 1995 344

9.2.1	Počátky spolupráce EHS a zemí Středomoří	344
9.2.2	Globální strategie	345
9.2.3	Nová středomořská politika	348
9.3	Současné multilaterální uspořádání vztahů	
–	Euro-středomořské partnerství	351
9.3.1	Barcelonský proces – cíle, nástroje, instituce, efekty	351
9.3.2	Od Barcelony I k Barceloně V	357
9.3.3	Finanční pomoc a spolupráce: program MEDA a další nástroje finanční spolupráce	367
9.3.4	Aktér mírového procesu	373
9.4	Současné bilaterální uspořádání vztahů	
–	Euro-středomořské asociační dohody	374
9.4.1	Skupiny středomořských států dle typu spolupráce s EU	374
9.4.2	Asociační dohody nového typu	376
9.5	K dosaženým výsledkům a problémům ve vzájemné spolupráci	383
9.5.1	Hodnocení vztahů z obecného hlediska	383
9.5.2	Kandidáti na vstup do EU	386
9.5.3	Euro-středomořské asociační dohody	389
9.5.4	Kooperační dohody	392
9.5.5	Vztahy sankcionované	395
9.6	Kvantifikace vzájemných vztahů	396
9.6.1	Obchodní vztahy	396
9.6.2	Ekonomická spolupráce v oblasti investic	404
9.6.3	Rozvojová spolupráce	406
9.7	Perspektivy vztahů EU – Středomoří	408
10.	Evropská unie – Latinská Amerika	413
10.1	Základní charakteristika zemí Latinské Ameriky	413
10.1.1	Geografická a ekonomicko-politická specifikace	413
10.1.2	Nový základ latinskoamerické ekonomiky v 90. letech	416
10.1.3	Regionální integrace v Latinské Americe	418
10.1.4	Mnohotvárnost Latinské Ameriky	420
10.1.5	Zvláštní případ – Kuba	423
10.2	Nástin vývoje vztahů EHS/ES s latinskoamerickými státy	425
10.2.1	60. léta – rozvojová pomoc a sporadická spolupráce	425
10.2.2	70. léta – počátek rozvoje intenzivnějších vzájemných vztahů	425
10.2.3	80. léta – dočasný útlum a nové impulzy pro vzájemné vztahy	426
10.2.4	90. léta – nové základy spolupráce (užší partnerství)	428
10.3	Bilaterální a multilaterální dohody – obecné a zvláštní v současných vztazích ES vůči zemím (skupinám zemí) Latinské Ameriky	430
10.3.1	Kooperační dohody „třetí generace“ a dohody o přidružení	430

10.3.2	Nástroje rozvojové politiky EU vůči Latinské Americe	436
10.3.3	Peripetie vztahů s Kubou	448
10.4	K dosaženým výsledkům pomoci a spolupráce (včetně kvantifikace) a jejich problémům	450
10.4.1	Rozvojová pomoc	450
10.4.2	Obchodní vztahy	451
10.4.3	Investiční a ekonomická spolupráce	458
10.4.4	Politická spolupráce	460
10.5	Strategické partnerství	461
10.5.1	Výzvy třetího tisíciletí	461
10.5.2	Summit zemí Evropské unie a Latinské Ameriky v Rio de Janeiru	463
10.5.3	Vztahy EU a Latinské Ameriky mezi prvním a druhým summitem	466
10.5.4	Madridský summit v kontextu perspektiv vztahů EU – Latinská Amerika	469
10.6	Perspektivy vztahů EU – Latinská Amerika	474
11.	Evropská unie – Asie	477
11.1	Základní charakteristika asijských států	477
11.1.1	Geograficko-ekonomické postavení	477
11.1.2	Politická emancipace a pozice	480
11.1.3	Regionální pohled	482
11.1.4	Integrační seskupení v asijském regionu	486
11.1.5	Významný partner pro spolupráci	493
11.2	Nástin vývoje vztahů EHS/ES s asijskými zeměmi (obecně)	494
11.2.1	Historicko-právní základy spolupráce	494
11.2.2	Nová asijská politika	500
11.2.3	Asijsko-evropská setkání – ASEM	504
11.3	Institucionálně právní uspořádání a charakter vztahů s jednotlivými zeměmi – skupinami zemí v Asii	508
11.3.1	EU – Čína a čínská teritoria	508
11.3.2	EU – Jižní a Severní Korea	510
11.3.3	EU – Sdružení národů jihovýchodní Asie (ASEAN), státy Indočíny a Východní Timor	512
11.3.4	EU – Rada pro spolupráci v Zálivu (GCC) a další arabské státy Středního východu	515
11.3.5	EU – Rada arabské hospodářské jednoty	518
11.3.6	EU – Sdružení pro regionální spolupráci v jižní Asii a Afghánistán	519
11.4	K dosaženým výsledkům pomoci a spolupráce (včetně jejich kvantifikace) a jejich problémům	524

11.4.1	Obecně ke spolupráci s Asíí	524
11.4.2	Spolupráce se severovýchodní Asíí	530
11.4.3	Spolupráce s jihovýchodní Asíí	536
11.4.4	Spolupráce s oblastí Perského zálivu	541
11.4.5	Spolupráce s jižní Asíí	544
11.5	Perspektivy vztahů EU s asijskými zeměmi	549

ČÁST IV.

Vnější ekonomické vztahy Evropské unie

vůči transformujícím se zemím	551
-------------------------------	-----

12. Evropská unie – centrálně plánované ekonomiky,

resp. transformující se země	553	
12.1	Základní charakteristika transformujících se zemí	553
12.1.1	Socioekonomické a geografické rysy skupiny transformujících se zemí	553
12.1.2	Specifika podskupin transformujících se zemí	554
12.2	Vztahy Evropských společenství s centrálně plánovanými zeměmi	558
12.2.1	Od neformálních vazeb k normalizaci vztahů se členy RVHP	558
12.2.2	Vztahy s nečlenskými státy RVHP	560
12.2.3	Pomoc OECD a vznik programu PHARE: nová dimenze vztahů k Polsku a Maďarsku	561
12.2.4	Nástup k transformaci vnitřního uspořádání a vnějších vztahů	562
12.3	Důsledky transformace pro vzájemné vztahy EU a transformujících se zemí v 90. letech	563
12.3.1	Formalizace vztahů ES ³ /EU a transformujících se ekonomik – přehled smluvního uspořádání	563
12.3.2	Poskytování finanční pomoci transformujícím se zemím	564

13. EU – střední a východní Evropa

13.1	Právně institucionální elementy vztahů EU s transformujícími se zeměmi SVE	569
13.1.1	Dohody o obchodu a spolupráci	569
13.1.2	Asociační dohody	570
13.1.3	Rozšíření EU	576
13.2	Přístupový proces přidružených zemí k Evropské unii	580
13.2.1	Základní mezníky předvstupní strategie	580
13.2.2	Základní pilíře předvstupní strategie	594
13.2.3	Screening, negociace, přistoupení	604
13.3	Stav ve vzájemné spolupráci EU s kandidátskými zeměmi SVE	609

13.3.1	Plnění kodaňských kritérií	609
13.3.2	Kvantifikace vzájemných vztahů	612
13.4	Perspektivy vztahů EU – SVE	615
14.	EU – východní Evropa a Střední Asie	617
14.1	Nový právně institucionální základ spolupráce EU se státy SNS a uspořádání vztahů s Mongolskem	617
14.1.1	Chronologický přehled uzavírání dohod	617
14.1.2	Charakteristika dohod o partnerství a spolupráci	619
14.1.3	Uspořádání vztahů EU vůči zbývajícím zemím SNS	621
14.1.4	Dohoda o obchodu a hospodářské spolupráci s Mongolskem	622
14.2	Finanční a technická pomoc	623
14.2.1	Program TACIS	623
14.2.2	Další zdroje finanční pomoci	625
14.3	Stav a problémy ve vzájemné spolupráci	626
14.3.1	Země východní Evropy	626
14.3.2	Kavkazské země – Arménie, Ázerbájdžán, Gruzie	629
14.3.3	Střední Asie	630
14.3.4	Mongolsko	632
14.4	Kvantifikace vzájemných vztahů	632
14.4.1	Obchodní vztahy	632
14.4.2	Investiční spolupráce	637
14.5	Perspektivy spolupráce EU a zemí východní Evropy a Střední Asie	638
15.	EU – jihovýchodní Evropa	641
15.1	Vývoj vztahů EU a zemí jihovýchodní Evropy do zahájení Stabilizačního a asociačního procesu	641
15.1.1	Válečné a politické peripetie	641
15.1.2	Spolupráce s jednotlivými zeměmi JVE do r. 1999	643
15.1.3	Finanční pomoc – souhrn	646
15.2	Stabilizační a asociační proces	646
15.2.1	Postup ke Stabilizačnímu a asociačnímu procesu a jeho obsah	646
15.2.2	Stabilizační a asociační dohody (obecně)	648
15.2.3	Program CARDS – RSP a CSP	649
15.2.4	Memorandum porozumění o obchodních příležitostech a liberalizaci	650
15.3	Současná smluvní báze spolupráce EU a zemí JVE	651
15.3.1	Přehled existujících dohod	651
15.3.2	Dohody o obchodní a hospodářské spolupráci	651
15.3.3	Stabilizační a asociační dohody	652

15.4	Současná spolupráce EU se stabilizujícími se zeměmi jihovýchodní Evropy	653
15.4.1	Hlavní oblasti podpory JVE	653
15.4.2	Kvantifikace obchodních vztahů	657
15.5	Perspektivy spolupráce	659
Závěr	661
Literatura a prameny	669
Rejstřík	691